

ІНСТИТУТ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ
Кафедра загально-правових дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. першого заступника
начальника Інституту

_____ Калашник Н.С.
“ _____ ” _____ 2017 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЮРИДИЧНА КОМПАРАТИВІСТИКА

за спеціальністю: «Правознавство» 8.03040101
факультет: заочного навчання

Київ – 2017 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Юридична компаративістика» складена для здобувачів вищої освіти відповідно до програми підготовки фахівців за спеціальністю 8.03040101 «Правознавство» ступеня вищої освіти магістр, за заочною формою навчання.

Розробник: Сокальська Олена Володимирівна начальник кафедри загально-правових дисциплін, кандидат юридичних наук, доцент

Робоча програма схвалена на засіданні кафедри загально-правових дисциплін

Протокол від «___»_____2017 року № _____

Начальник кафедри загально-правових дисциплін

_____ О.В. Сокальська

Схвалено науково-методичною радою Інституту кримінально-виконавчої служби.

Протокол від «___»_____2017 року № _

Голова науково-методичної ради _____ Н. С. Калашник

1. Програма навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретичні та методологічні аспекти порівняльного правознавства, зокрема, загальні принципи та закономірності виникнення, становлення і розвитку національних правових систем та їх об'єднань у порівняльному аспекті, закономірності розвитку національних правових систем і їх об'єднань у правові сім'ї (кола, типи); питання історико-порівняльного вивчення права та його антропологічної обумовленості.

Міждисциплінарні зв'язки: Курс юридичної компаративістики тісно пов'язаний з іншими дисциплінами, а саме: «Теорією держави і права», «Історія держави і права», «Державне право зарубіжних країн», «Основи права ЄС» та галузевими юридичними науками. Це дозволяє сформувати у слухачів цілісний науковий світогляд, вміння використовувати знання суміжних дисциплін, що є край необхідним для використання у практичній діяльності.

Вивчення даної навчальної дисципліни має на меті вивчення правової карти світу та розкриття взаємовідносин та взаємного впливу між правовими системами сучасності. Сьогодні в Україні відбувається докорінна перебудова правової системи та її адаптація до нових соціально-політичних та економічних умов, тому одною з задач навчальної дисципліни є встановлення місця правової системи України на правовій карті світу.

Завдання дисципліни:

- підвищення професійної правової культури майбутніх юристів;
- вивчення методології порівняльного правознавства, критеріїв класифікації та основних характеристик правових систем (сімей) сучасності;
- ознайомлення з основними напрямкам порівняльно-правових досліджень;
- вивчення критеріїв класифікації основних правових систем сучасності;
- розуміння основних характерних рис правових систем сучасності;
- порівняльно-правовий аналіз правових систем сучасних держав.

Мова навчання: українська.

Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у науково-педагогічних працівників кафедри загально-правових дисциплін, які безпосередньо проводять заняття або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту за адресою co2001@ukr.net

Структура навчальної дисципліни

Тема 1. Поняття, предмет та методологія порівняльного правознавства. Класифікація правових систем сучасності

Термінологічна дискусія про найменування науки: порівняльне право, порівняльне правознавство, юридична компаративістика тощо. Дискусія про при роду порівняльного правознавства: самостійна наука, метод пізнання права, допоміжна наукова дисципліна в рамках загальної теорії права. Комплексний та міжнаціональний характер порівняльного правознавства. Предмет порівняльного правознавства. Принципи порівняльного правознавства. Аксиоми порівняльного правознавства. Функції (значення) порівняльного правознавства. Місце порівняльного правознавства у системі юридичних наук.

Порівняльний метод як основний метод порівняльного правознавства. Проблема вибору об'єктів для порівняльного дослідження у сфері права. Види порівняння у сфері права: нормативне і функціональне; діахронне та синхронне; практичне і теоретичне; макро порівняння та мікро порівняння; внутрішньо національне, між системне та внутрішньо системне.

Правова система: поняття, ознаки, структура. Множинність правових систем. Необхідність класифікації правових систем. Правова сім'я. Проблема критеріїв класифікації правових систем. Правові критерії: правові традиції; особливості походження й еволюції різних правових систем; система джерел права; структура права, а також специфічні інститути різних правових систем; юридична техніка.

«Авторські» класифікації правових систем : класифікація правових систем Р. Давіда, класифікація правових систем К. Цвайгерта і Х. Кьотца, класифікація правових систем К. Осакве.

Тема 2. Сім'я законодавчого права

Історичні умови формування і розвитку романо-германського права. Соціально-економічні та культурні передумови виникнення даної правової сім'ї.

Значення рецепції римського права у формуванні романо-германського права. Географія поширення романо-германської правової сім'ї. Особливості романо-германського права. Джерела романо-германського права: закон, підзаконний акт, правовий звичай, судова практика, рішення конституційного суду, загальні принципи права, правова доктрина. Структура романо-германського права: публічне право і приватне право. Галузева класифікація структури романо-германського права.

Романське право і німецьке право. Романська група: правові системи Франції, Італії, Іспанії, Бельгії, Люксембургу, Голландії. Германська група: правові системи ФРН,, Австрії, Швейцаріїта інш.

Судова система в романо-германській правовій сім'ї. Особливості судової системи романо-германської правовій сім'ї.

Тема 3. Сім'я прецедентного права

Система загального права: англійська гілка, американська гілка.Правова система Англії. Географія поширення англійського загального права. Становлення і розвиток англійського загального права. Особливості англійського загального права. Джерела англійського загального права. Судовий прецедент. Статутне право. Делеговане законодавство. Співвідношення законодавства та судової правотворчості. Правовий звичай. Правова доктрина. Структура англійського загального права: загальне право і

право справедливості, статутне право. Британський конституціоналізм. Судова система Англії. Суд присяжних.

Правова система США. Формування та особливості правової системи США. Федеральне право та право штатів. Джерела американського права. Структура американського права. Систематизація законодавства США. Особливості судової системи США.

Класифікація національних правових систем країн Співдружності. Особливості правових систем Канади, Австралії, Нової Зеландії.

Тема 4. Сім'я релігійного права

Іудейське право: формування, специфічні риси. Джерела іудейського права: Старий Завіт, Тора, Талмуд, законодавство, рішення єврейських судів, збірки різноманітних судових рішень. Правова система Ізраїлю. Судова система.

Індуське право. Релігійно-філософські і соціальні основи індуського права. Формування індуського права. Індуське право в колоніальний період. Сучасна правова система Індії. Джерела класичного індуського права: веди, смріті. дхармашастри. Структура класичного індуського права. Основні джерела і структура «індійського» права. Особливості судової системи Індії.

Ісламське право. Історичні умови формування ісламського права. Основні етапи історії ісламського права. Еволюція мусульманського права. Специфіка ісламського права. Джерела ісламського права: Коран, Сунна, іджма, кіяс, фетва, урф (звичай) і адат (звичаєва практика), фермани. Структура ісламського права. Особливості основних галузей, інститутів та норм мусульманського права. Державний та релігійний примус. Особливості ісламського судочинства.

Тема 5. Сім'я традиційного права

Африканське звичаєве право: формування і еволюція, особливості. Африканське звичаєве право в колоніальний період. Формування сучасних правових систем африканських держав. Кодифікація африканського звичаєвого

права. Джерела і структура африканського звичаєвого права. Традиційне правосуддя.

Тема 6. Сім'я змішаного права

Поняття «змішаних»правових систем. Латиноамериканське право: формування і специфіка. Джерела латиноамериканського права. Структура латиноамериканського права. Інтеграційні процеси в Латинській Америці. Особливості судових систем латиноамериканських держав.

Скандинавське право: формування та розвиток. Правова співпраця скандинавських держав. Місце скандинавського права на правовій карті світу. Джерела та структура сучасного скандинавського права. Місце судової системи в скандинавському праві.

Пострадянські правові системи: формування і специфіка. Місце пострадянських правових систем на правовій карті світу. Джерела та структура права в пострадянських правових системах.

2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 3	Галузь знань 0304 Право	Нормативна	
	8.03040101 Правознавство		
Модулів - 1		Рік підготовки:	
Змістових модулів - 1		1	
Загальна кількість годин – 90		Семестр: 1	
		Лекції:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи – 10	Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр	2 годин	
		Семінарські заняття:	
		6 годин	
		Практичні заняття:	
		Самостійна робота:	
		82 годин	
		Вид контролю: залік	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

3. Тематичний план

№ з/п	Назви тем	Нормативний обсяг годин	3 НИХ				
			Всього годин з викладачем	3 НИХ			Самостійна робота
				Лекцій	Семинарських занять	Практичних занять	
	Тема 1. Поняття, предмет та методологія порівняльного правознавства. Класифікація правових систем сучасності	14	2	2	-		12
	Тема 2. Сім'я законодавчого права	16	2	-	2		14
	Тема 3. Сім'я прецедентного права	14	2	-	2		12
	Тема 4. Сім'я релігійного права	16	-	-	-		16
	Тема 5. Сім'я традиційного права	16	-	-	-		16
	Тема 6. Сім'я змішаного права	14	2	-	2		12
	Форма модульного контролю – залік						
	Всього годин	90	8	2	6		82

4. Плани семінарських занять

Тема 2. Сім'я законодавчого права

Питання, які розглядаються на семінарі:

1. Поняття романо-германської правової сім'ї.
2. Історичні передумови формування романо-германської правової сім'ї.
3. Романська та германська підгрупа правової сім'ї.
4. Структура права романо-германської правової сім'ї.
5. Джерела (форми) права романо-германської правової сім'ї. Кодифікація галузей права як ознака романо-германської правової сім'ї.

Тема 3. Сім'я прецедентного права

Питання, які розглядаються на семінарі:

1. Загальна характеристика англо-американської правової сім'ї.
2. Структура права англо-американської правової сім'ї.
3. Джерела (форми) права англо-американської правової сім'ї.
4. Структура судового прецеденту. Поняття і структура прецедентної норми права.
5. Формування правової системи США. Вплив федеративності на правову систему США.
6. Структура права США. Систематизація федерального законодавства США. Уніфікація законодавства штатів.

Тема 6. Сім'я змішаного права

Питання, які розглядаються на семінарі:

1. Поняття «змішаних»правових систем.
2. Латиноамериканське право: формування і специфіка. Структура латиноамериканського права.
3. Скандинавське право: формування та розвиток.
4. Пострадянські правові системи: формування і специфіка
5. Джерела та структура права в пострадянських правових системах. Судови системи пострадянських держав.
6. Місце пострадянських правових систем на правовій карти світу.

5. Завдання для самостійної роботи

- 1. Який із перерахованих методів застосовується для аналізу**

подібності, відмінності і класифікації правових систем:

- а) статистичний метод;
- б) метод порівняльного правознавства (правової компаративістики);
- в) діалектичний метод;
- г) соціологічний метод.
- б) обмежується загально філософськими методами;
- в) охоплює практично всю сукупність методів, притаманних сучасній юридичній науці.

2. Порівняльно-правовий метод головним чином сприяє накопиченню:

- а) теоретичних знань;
- б) емпіричних знань;
- в) філософських уявлень про правову дійсність.

3. Концепцію “правового стилю” при класифікації правових сімей запровадив:

- а) французький компаративіст Р. Давід;
- б) німецький компаративіст К. Цвайгерт;
- в) російський компаративіст М. Марченко.

4. Співвідношення категорій “правова система” і “правова сім’я” таке:

- а) правові системи на підставі виявлення спільних рис об’єднуються у правову сім’ю;
- б) правові сім’ї на підставі виявлення спільних рис об’єднуються у правову систему;
- в) поняття “правова система” рівнозначне поняттю “правова сім’я”.

5. Видатний французький компаративіст Р. Давід висунув ідею:

- а) виокремлення восьми правових сімей;
- б) виокремлення трьох правових сімей;
- в) виокремлення шести правових сімей.

6. Вчення Конфуція справило вирішальний вплив на розвиток:

- а) романо-германської сім’ї права;
- б) релігійної сім’ї права;
- в) англо-американської сім’ї права;
- г) традиційної сім’ї права.

7. Наявність розвиненого законодавства характеризує таку сім’ю права:

- а) англо-американську;
- б) традиційну;
- в) романо-германську.

8. Право справедливості, що покликане доповнювати загальне право, виникло при винесенні рішень:

- а) королевою;
- б) лордом-канцлером;
- в) прем'єр-міністром.

9. Яка з перелічених правових систем сучасності використовує як основне джерело права правовий прецедент:

- а) континентальна;
- б) англосаксонська;
- в) мусульманська;
- г) соціалістична.

10. Яка з перелічених правових систем сучасності використовує як джерело права релігійні догми:

- а) романо-германська;
- б) мусульманська;
- в) англосаксонська;
- г) соціалістична.

11. Основною формою (джерелом) права України є:

- а) правовий звичай;
- б) нормативно-правовий акт;
- в) нормативний договір;
- г) юридичний прецедент.

12. Основною формою права Франції є:

- а) нормативно-правовий акт;
- б) юридичний прецедент;
- в) релігійний текст;
- г) нормативний договір.

13. Основною формою права Нової Зеландії є:

- а) нормативно-правовий акт;
- б) юридичний прецедент;
- в) релігійний текст;
- г) нормативний договір.

14. Основною формою права Великобританії є:

- а) правовий звичай;
- б) нормативно-правовий акт;

- в) нормативний договір;
- г) юридичний прецедент.

15. Система всіх специфічних юридичних явищ, характерних для певної держави чи групи держав, — це:

- а) правова система;
- б) національна правова система;
- в) система права;
- г) система законодавства.

16. Конкретно історичний, реально існуючий комплекс взаємопов'язаних правових явищ і юридичних засобів певного суспільства — це:

- а) правова система;
- б) національна правова система;
- в) система права;
- г) система законодавства.

17. Сукупність національних правових систем, об'єднаних спільними умовами історичного формування, структурою, джерелами, основною культурою, понятійним апаратом юридичної науки, — це:

- а) правова система;
- б) національна правова система;
- в) система права;
- г) сім'я правових систем.

18. Виберіть правильно названу сім'ю сучасних правових систем:

- а) мавританська;
- б) англосаксонська;
- в) українська;
- г) усі зазначені.

19. Виберіть правильно названу сім'ю сучасних правових систем:

- а) романо-германська;
- б) англосаксонська;
- в) ідеологічно-релігійних правових систем;
- г) усі зазначені.

20. Виберіть основну ознаку романо-германської правової системи:

- а) основним джерелом права є нормативно-правовий акт;

- б) основним джерелом права є судовий прецедент;
- в) інтегрованість юридичних та неюридичних приписів;
- г) основним джерелом права є релігійно-канонічний текст.

21. Виберіть основну ознаку англосаксонської правової системи:

- а) основним джерелом права є нормативно-правовий акт;
- б) основним джерелом права є судовий прецедент;
- в) інтегрованість юридичних та неюридичних приписів;
- г) основним джерелом права є релігійно-канонічний текст.

22. Виберіть основну ознаку релігійно-ідеологічної правової системи:

- а) основним джерелом права є нормативно-правовий акт;
- б) основним джерелом права є судовий прецедент;
- в) розуміння правової норми як засобу вирішення спору;
- г) основним джерелом права є релігійно-канонічний текст.

23. Виберіть основну ознаку традиційної правової системи:

- а) домінуючою формою права є правовий звичай;
- б) основним джерелом права є нормативно-правовий акт;
- в) основним джерелом права є судовий прецедент;
- г) розуміння правової норми як засобу вирішення спору.

1. Користуючись знаннями з історії держави і права зарубіжних країн, охарактеризуйте основні етапи становлення та розвитку романо-германської правової сім'ї.

2. Користуючись знаннями з історії держави і права зарубіжних країн, охарактеризуйте основні етапи та особливості розвитку англо-американської правової сім'ї.

3. Які головні відмінності між англійським та американським загальним правом?

4. Визначити відмінності правової системи США від правової системи Англії.

5. Формування китайського права і вплив на нього релігійно-моральних норм конфуціанства та даосизму.

6. Джерела (форми) іудейського права.

7. Еволюція мусульманського права, його пристосування до сучасного світу.

8. Особливості індійського права. Дхарма, артха і кама – джерела індійського права”.

9. Визначити джерела латиноамериканського права. Проаналізувати інтеграційні процеси в Латинській Америці.

10. Особливості судових систем латиноамериканських держав.

11. Джерела та структура сучасного скандинавського права. Місце судової системи в скандинавському праві.

12. Скласти порівняльну таблицю характерних ознак основних правових сімей.

Критерії порівняння.	Англо-американська правова сім'я	Романо-германська правова сім'я	Релігійна правова сім'я	Традиційна правова сім'я
Географія поширення.				
Основне джерело.				
Структура права.				
Пануюча доктрина права				
Суб'єкт правотворчості.				
Термінологія та спосіб викладення норм права.				
Тип юридичного процесу.				

6. Індивідуальні завдання

-

7. Методи навчання та контролю

Основними методами вивчення «Юридична компаративістика» є: словесні; наочні; практичні; евристичні; частково-пошукові; дослідницькі; експериментальні; методи проблемного викладання; методи проекту; методи колективної розумової діяльності; методи самостійної роботи; творчі; проблемно-пошукові методи тощо. Контроль за рівнем та повнотою засвоєння матеріалу з навчальної дисципліни здійснюється через поточний та підсумковий контроль. Для підсумкового контролю з дисципліни навчальним планом передбачено залік. Отримана за результатами заліку оцінка є підсумковою за курс і включається в додаток до диплому.

8. Орієнтовний перелік питань для підсумкового контролю

1. Виникнення, розвиток та сучасний стан науки порівняльного правознавства (компаративістики).
2. Порівняльне правознавство в системі юридичних наук.
3. Порівняльне правознавство як навчальна дисципліна.
4. Методологічні правила порівняльного правознавства.
5. Стадії порівняльного аналізу правових систем.
6. Основні види порівняльно-правових досліджень.

7. Функції порівняльного правознавства.
8. Уніфікація, гармонізація та глобалізація права на сучасному етапі розвитку права.
9. Правова карта світу.
10. Критерії класифікації правових систем.
11. Правова сім'я (правове коло) та правовий стиль.
12. Основні класифікації правових систем.
13. Співвідношення національного (внутрідержавного) та міжнародного права: основні теорії.
14. Порівняльне правознавство і зближення правових систем 1
15. Закономірності зближення правових систем і його форми
16. Надання міжнародної правової допомоги
17. Особливості формування англійського загального права та системи його джерел.
18. Формування та особливості правової системи США.
19. Федеральне право США та право штатів.
20. Систематизація законодавства США.
21. Особливості правових систем Канади, Австралії, Нової Зеландії.
22. Правові системи канадської провінції Квебек та американського штату Луїзіана
23. Формування іудейського права
24. Джерела іудейського права
25. Правова система Ізраїлю
26. Релігійно-філософські і соціальні основи індуського права
27. Сучасна правова система Індії
28. Джерела і структура класичного індуського права
29. Особливості судової системи Індії
30. Історичні умови формування ісламського права
31. Джерела ісламського права
32. Структура ісламського права
33. Роль ісламського права у формуванні і функціонуванні правових систем ісламських держав
34. Особливості ісламського судочинства
35. Формування і еволюція африканського звичаєвого права
36. Формування сучасних правових систем африканських держав
37. Кодифікація африканського звичаєвого
38. Джерела сучасного африканського права
39. Традиційне правосуддя
40. Сучасна правова система Китаю
41. Джерела сучасного права Китаю

42. Структура сучасного права Китаю
43. Суд в сучасній правовій системі Китаю
44. Історичні етапи формування і розвитку японського права
45. Специфіка японського права
46. Джерела сучасного японського права
47. Судова система Японії
48. Поняття змішаних правових систем.
49. Формування латиноамериканського права
50. Специфіка латиноамериканського права
51. Структура латиноамериканського права
52. Особливості судових систем латиноамериканських держав
53. Формування скандинавського права
54. Місце пострадянських правових систем на правовій карті світу
55. Формування і специфіка пострадянських правових систем
56. Джерела права в пострадянських правових системах
57. Структура права в пострадянських правових системах
58. Судові системи пострадянських держав
59. Поняття міждержавної правової системи.
60. Основні ознаки та особливості правової системи Європейського Союзу.

9. Рейтингова система оцінювання результатів навчання

Аудиторна робота					Підсумковий контроль (залік)	Підсумкова кількість балів
Мах 60% мін 40 балів					40 %	100%
T 1	T 2	T 3	T 5	T 6	40	100
5	5	5	5	5		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
66-74	D	задовільно	
60-65	E		

35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Рекомендована література

Основна

1. Бехруз Х. Сравнительное правоведение. – О.: Фенікс; М.: ТрансЛит, 2008. – 504с.
2. Вступ до теорії правових систем / За заг. ред. О. В.Зайчука, Н.М.Оніщенко. – К.: Юридична думка, 2006. – 432с.
3. **Голяк Л.В., Мацко А.С., Тюріна О.В. Порівняльне правознавство.– К.: МАУП, 2004. – 200с.**
4. **Давид Р., Жоффре-Спинози К. Основные правовые системы современности. – М.: Междунар. отношения, 1996. – 400с.**
5. Давид Р. Основные правовые системы современности (сравнительное право) / Пер. с фр. М.А. Крутоголова и В.А. Туманова. — М.: Прогресс, 1967. — 495с.
6. Дамирли М. А. Сравнительное исламское право: введение в теорию и методологию. – О.: Фенікс, 2017. – 296 с.
7. Дмитрієв А.І., Шепель А.О. Порівняльне правознавство / Відп. редактор В.Н. Денисов. – К.: Юстиніан, 2003. – 184с.
8. Жаровська І.М. Юридична компаративістика: навч. посіб. / Жаровська І.М., Канцір В.С.; Укоопспілка, Львів. комерц. акад. - Львів: Вид-во ЛКА, 2015. - 195 с.
9. Лук'янов Д. В. Релігійні правові системи в сучасному світі : монографія / Дмитро Лук'янов. – Х. : Право, 2015. – 352 с.
10. **Луць Л.А. Сучасні правові системи світу. Навчальний посібник – Львів: юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2003. – 247с.**
11. Малько А.В., Саломатин А.Ю. Сравнительное правоведение. – М.: Норма, 2008. – 352с.
12. Марченко М.Н. Курс сравнительного правоведения. – М: Городец-издат, 2002. – 1068с.
13. Осаке К. Сравнительное правоведение в схемах: Общая и Особенная части. – М.: Дело, 2002. – 464с.
14. Порівняльне правознавство / За ред. В.Д. Ткаченка. – Х.: Право, 2003. – 274с.

15. **Порівняльне правознавство [Текст] : підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / [С. П. Погребняк та ін.] ; за заг. ред. акад. О. В. Петришина ; Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого". - Х. : Право, 2011. - 271 с.**

16. Порівняльне правознавство [Текст] : підручник / [С. П. Погребняк та ін.] ; за заг. ред. акад. НАПрН України О. В. Петришина ; Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого". - Х. : Право, 2012. - 271 с.

17. Порівняльне правознавство: підручник / упоряд.: Бисага Ю.М. та ін. - Ужгород; Херсон: Гельветика, 2013. - 230 с.

18. Правові системи сучасності. Глобалізація. Демократизм. Розвиток. / В.С. Журавський, О.В. Зайчук, О.Л. Копиленко, Н.М. Оніщенко; За заг. ред. В.С. Журавського. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 296с.

19. Правовые системы стран мира: Энциклопедический справочник / Отв. ред. А.Я. Сухарев. – М.: Норма, 2000. – 840с.

20. Савчин М.В. Порівняльне правознавство: Загальна частина. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 288с.

21. Саидов А.Х. Сравнительное правоведение (основные правовые системы современности) / Под ред. В. А. Туманова. – М.: Юристъ, 2003. – 448с.

22. Саидов А.Х. Сравнительное правоведение. – М.: Норма, 2006. – 368с

23. Скакун О.Ф. Общее сравнительное правоведение: Основные типы (семьи) правовых систем мира. – К.: Ін Юре, 2008. – 464с.

24. Тихомиров Ю.А. Курс сравнительного правоведения. – М.: Норма, 1996. – 432с.

25. Трембіцький А.М., Циганюк Ю.В. Порівняльне правознавство: навч.-метод. посіб. - 2-ге вид., допов. - Хмельницький: ІРД, 2014. - 216 с.

26. Харитонов О.І., Харитонов Є.О. Порівняльне право Європи: Основи порівняльного правознавства. Європейські традиції. – Х.: Одиссей, 2002. – 592с.

27. Цвайгерт К., Кётц Х. Введение в сравнительное правоведение в сфере частного права. В 2-х т. – М.: Междунар. отнош., 2000. – Т.1: Основы. – 480с.

28. Цвайгерт К., Кётц Х. Введение в сравнительное правоведение в сфере частного права. В 2-х т. – М.: Междунар. отнош., 2000. – Т.2: Договор. Неосновательное обогащение. Деликт. – 1998. – 512с.

Додаткова

29. Алексеев С.С. Право на пороге нового тысячелетия: некоторые тенденции мирового правового развития – надежда и драма современной эпохи. – М.: Статут, 2000. – 256с.

30. Аннерс Э. История европейского права. – М.: Наука, 1994. – 397с.

31. Апарова Т.В. Суды и судебный процесс Великобритании. Англия, Уэльс, Шотландия. – М.: Ин-т междунар. права и экономики, Триада Лтд, 1996. – 157с.

32. Берман Г.Дж. Западная традиция права. – М.: Инфра-М – Норма, 1998. – 624с.

33. Бернхем В. Вступ до права та правової системи США: Пер. з англ. – К.: Україна, 1999. – 554с.
34. Бехруз Х. Актуалізація понятійного апарата сравнительного правоведення // Юридический вестник. – 2003. – № 3. – С. 104-109.
35. Бехруз Х. Доктрина як джерело права в основних правових системах сучасності // Актуальні проблеми держави і права: 36.наук, праць. – О., 2001. – Вип. 11. – С 48-52.
36. Бехруз Х. Еволюція правових систем мусульманських держав// Актуальні проблеми держави і права: Збірник наук, праць. – О., 2001. – Вип. 12. – С 94-96.
37. Бехруз Х. Диалог правових систем: європейське право і ісламське право // Актуальні проблеми держави і права: 36.наук, праць. – О., 2005. – Вип. 24. – С. 53-58.
38. Бехруз Х. Исламские традиции права. – О.: Юрид. л-ра, 2006. – 296с.
39. Боботов С.В., Жигачев И.Ю. Введение в правовую систему США. – М.: Норма, 1997. – 333с.
40. Богдановская И.Ю. Закон в английском праве. – М.: Наука, 1987. – 143с.
41. Богдановская И.Ю. Прецедентное право. – М.: Наука, 1993. – 239с.
42. Бромхед П. Эволюция Британской Конституции. – М.: Юрид. лит. 1978. – 334с.
43. Графский В.Г. Всеобщая история права и государства. – М.: Норма, 2007. – 752с.
44. Дамирли М.А. Сравнительно-правовая наука в Украине: теоретико-методологические традиции (XIX – начало XX вв.). – О.: Фенікс, 2007. – 96с.
45. Денисов В.Н. Системы права развивающихся стран. – К.: Наукова думка, 1978. – 276с.
46. Дженкс Э. Английское право: Пер. с англ. – М.: Юрид. изд-во Мин-ва юстиции СССР, 1947. – 378с.
47. Джероза Л. Каноническое право в католической церкви. – М.: Христианская Россия, 1999. – 380с.
48. Европейское право / Под общ. ред. Л. М. Энтина. – М.: Норма, 2000. – 720с.
49. Егоров А.В. Правовая семья как объект сравнительного правоведения // Правоведение. – 2005. - № 2. – С. 155-161.
50. Жалинский А.А., Рерихт А. Введение в немецкое право. – М.: Спарк, 2001. – 767с.
51. Загайнова С.К. Судебный прецедент: проблемы правоприменения. – М.: Норма, 2002. – 176с.
52. Закс В.А. Особенности формирования норвежского средневекового права // Право в средневековом мире. Вып. 2-3. Сб. статей. – СПб.: Алетейя, 2002. – С. 203-209.
53. Зіллер Ж. Політико-адміністративні системи країн ЄС. Порівняльний аналіз. – К.: Основи, 1996. – 420с.

54. Инако Ц. Современное право Японии. – М.: Прогресс, 1981. – 270с.
55. Конституции зарубежных государств / Сост. В.В. Маклаков. – М.: Бек, 2000. – 592с.
56. Коран. – М.: СП ИКПА, 1990. – 512с.
57. Крашенинникова Н.А. Индусское право: история и современность. – М.: Изд-во МГУ, 1982. – 192с.
58. Кресін О. Розвиток методології порівняльного правознавства: історичний аспект // Право України. – 2006. – № 2. – С. 128-130.
59. Оборотов Ю.Н. Теория государства и права (прагматический курс). – О.: Юрид. л-ра, 2004. – 184с.
60. Оборотов Ю.Н. Традиции и обновление в правовой сфере: вопросы теории (от познания к постижению права). – О.: Юрид. л-ра, 2002 – 278с.
61. Оборотов І.Г. Правові цінності у східноєвропейській та західноєвропейській традиціях: релігійний вимір // Актуальні проблеми держави і права. – Вип. 40. – О.: Юрид. л-ра, 2008. – С. 167–172.
62. Оніщенко Н.М. Правова система: проблеми теорії. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2002. – 352с.
63. Осакве К. Типология современного российского права на фоне правовой карты мира // Государство и право. – 2001. – № 4. – С. 2-22.
64. **Порівняльне правознавство: антологія** української компаративістики XIX - XX століть [Текст] / НАН України, Інститут держави і права ім. В.М.Корецького, Офіс координатора програм Організації з безпеки і співробітництва в Європі в Україні, Українська асоціація **порівняльного правознавства**; ред. О. В. Кресін. - К. : Логос, 2008. - 414 с.
65. **Порівняльне правознавство: антологія** української компаративістики XIX - XX століть [Текст] / Нац. акад. наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького [та ін.] ; за ред. О. В. Кресіна ; [упоряд.: О. В. Кресін, К. О. Черниченко, О. В. Ткаченко]. - К. : Логос, 2008. - 414 с.
66. **Порівняльне правознавство: сучасний стан і перспективи розвитку** [Текст] : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України [та ін.] ; [за ред. С. В. Ківалова, Ю. С. Шемшученка ; упоряд. Х. Н. Бехруз, О. В. Кресін, Ю. Ю. Акіменко]. - О. : Фенікс, 2013. - 340 с.
67. Правовая система Нидерландов / Отв. ред. В.В. Бойцова, Л.В. Бойцова. – М.: Зерцало, 1998. – 432с.
68. Саидов А.Х. Сравнительное правоведение в начале XXI века: перспективы развития // Ежегодник сравнительного правоведения. – 2001. – С. 26-30.
69. Скакун О.Ф. Правова система України на правовій карті світу. – Х.: Еспада, 2004. – 96с.
70. Скакун О. Ф. Теория государства и права (энциклопедический курс). – Х.: Эспада, 2007. – 840с.
71. Сравнительное правоведение: Сб. статей. – М.: Прогресс, 1978. – 247с.
72. Тихомиров А.Д. Юридическая компаративистика: философские, теоретические и методологические проблемы. – К.: Знання, 2005. – 334с.

73. Тихомиров О. Методологія юридичної компаративістики: проблеми філософського осмислення // Право України. – 2006. – № 2. – С. 32-34.

74. Тихомиров О. Порівняльно-правові дослідження: проблеми визначення компаративної природи, наукознавчого осмислення та систематизації [Текст] / Тихомиров О. Д. ; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України [та ін.]. - Київ ; Львів : ЗУКЦ, 2012. - 53 с.

75. Уолкер Р. Английская судебная система. – М.: Юрид. лит., 1980. – 631с.

76. Успенский Ф.Б. К вопросу о двоеверии и правовой традиции в средневековой Скандинавии // Право в средневековом мире. Вып. 2-3. Сб. статей. – СПб.: Алетейя, 2002. – С. 268-279.

77. Хартли Т.К. Основы права Европейского сообщества. – М.: Закон и право, ЮНИТИ, 1998. – 703с.

78. Хачим Ф.И. Конституционное право стран Ближнего Востока (Иран, Египет, Израиль, ОАЭ, Ирак). – М.: РУДН, 2001. – 138с.

79. Хессе К. Основы конституционного права ФРГ. – М.: Юрид. лит., 1981. – 368с.

80. Цахло М. Судова система ФРН // Юридичний журнал. – 2004. – № 9. С. 101-111.

81. Чиркин В.Е. Сравнительное правоведение и сравнительное государствоведение: взаимосвязи, общее, особенное // Ежегодник сравнительного правоведения. – 2001. – С. 31-38.

82. Шарль Р. Мусульманское право. – М.: Изд-во иностр. лит., 1959. – 142 с.

11. Інформаційні ресурси

1. <http://portal.rada.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Верховної Ради України.
2. <http://president.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Президента України
3. <http://www.nau.ua> - Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».
4. <http://studrada.com.ua/libonline> - Центральний юридичний портал України
5. <http://pen.div.co.ua/> - Інститут кримінально-виконавчої служби
6. <http://dsr.univ.kiev.ua/pub/publish/170673/> - Журнал порівняльного і європейського права [Електронне фахове видання]
7. <http://www.ila-hq.org/> - International Law Association
8. <https://www.cambridge.org/core/journals/international-and-comparative-law-quarterly> - International & Comparative Law Quarterly